

DAFTAR ISI	
PENGANTAR	v
DAFTAR ISI	ix
DAFTAR TABEL	xiii
DAFTAR GAMBAR	xv
BAB 1 PENDAHULUAN	1
1.1. Latar Belakang	1
1.2. Urgensi Penulisan Buku <i>Pengelolaan Kawasan Sempadan Sungai</i>	2
1.3. Isi Buku <i>Pengelolaan Kawasan Sempadan Sungai</i>	3
BAB 2 PENGERTIAN-PENGERTIAN TERKAIT SEMPADAN SUNGAI	4
2.1. Umum	4
2.2. Istilah-Istilah Umum Sempadan Sungai	4
2.3. Istilah-Istilah terkait Sempadan Sungai menurut UU No. 7 Tahun 2004 tentang Sumber Daya Air	6
2.4. Istilah-Istilah Terkait Sempadan Sungai menurut Peraturan Pemerintah Republik Indonesia No. 38 Tahun 2011 tentang Sungai	7
BAB 3 FUNGSI SEMPADAN SUNGAI	9
3.1. Sungai dan Sempadan Sungai	9
3.1.1. Sungai	9
3.1.2. Sempadan Sungai	10
3.2. Fungsi Sempadan Sungai	13
BAB 4 KELEMBAGAAN DAN KEWENANGAN	16
4.1. <i>Stakeholder</i> dalam Kelembagaan dan Kewenangan	16
4.2. Konflik Kewenangan dan Sumber daya	18
4.3. Partisipasi Masyarakat	20

4.4.	Model dan Instrumen dalam Pengelolaan Sempadan Sungai.....	23
4.5.	Pengaturan Ruang Sempadan Sungai.....	25
BAB 5	PERATURAN-PERATURAN MENGENAI SUNGAI DAN SEMPADAN SUNGAI SEBAGAI DASAR DALAM PENGELOLAAN SEMPADAN SUNGAI	28
5.1.	Peraturan tentang Sempadan Sungai.....	28
5.2.	Pemakaian Peraturan Sempadan Sungai	46
BAB 6	PENATAAN DAN PENGATURAN DAERAH SEMPADAN SUNGAI	51
6.1.	Prinsip-Prinsip Penataan dan Pengaturan Sempadan Sungai.....	51
6.2.	Penataan dan Pengaturan Sempadan di Kawasan Perkotaan (<i>Urban Area</i>)	53
6.3.	Penataan dan Pengaturan Sempadan di Kawasan Peri Urban (<i>Suburban Area</i>).....	54
6.4.	Penataan dan Pengaturan Sempadan di Kawasan Perdesaan (<i>Rural Area</i>)	55
6.5.	Perbedaan Kondisi <i>Existing</i> Sempadan Sungai di Kawasan Perkotaan, Semiurban, dan Perdesaan.....	55
6.6.	Pengaturan Sempadan di Kawasan Rural, Semiurban, dan Urban pada Sungai yang dilalui Lahar Dingin.....	58
6.7.	Pengaturan Sempadan di Kawasan Rural, Semiurban, dan Urban Pada Sungai yang Dihuni Penduduk secara Tradisional (Rumah Panggung Pinggir Sungai).....	62
BAB 7	SEMPADAN SUNGAI DAN PENATAAN TATA RUANG	64
7.1.	Perkembangan Kawasan Budi Daya dan Permukiman di Sempadan Sungai.....	64
7.2.	Sempadan Sungai dan Perencanaan Kawasan	65
7.3.	Pengembangan Sempadan Sungai.....	66
BAB 8	PARTISIPASI MASYARAKAT DALAM PENETAPAN SEMPADAN SUNGAI	70
8.1.	Partisipasi Masyarakat	70
8.1.1.	Urgensi Partisipasi.....	70
8.1.2.	Konsep Partisipasi	72
8.1.3.	Partisipan (Siapa yang Berpartisipasi) dalam Penetapan Sempadan Sungai	74
8.2.	<i>Focused Group Discussion</i> (FGD) tentang Sempadan Sungai.....	74

8.3.	Partisipasi Masyarakat dalam Penentuan Daerah Sempadan Sungai	77
8.4.	Isu-Isu yang terkait dengan Sempadan Sungai	80
BAB 9	PENENTUAN GARIS SEMPADAN SUNGAI BERDASARKAN ANALISIS DAN KAJIAN TAMPANG MELINTANG SUNGAI.....	85
9.1.	Prinsip Penentuan Garis Sempadan Sungai	85
9.2.	Penentuan Tepi Sungai sebagai Titik Acuan Garis Sempadan Sungai	92
9.3.	Penentuan Lebar Sempadan Sungai.....	95
BAB 10	PENENTUAN SEMPADAN SUNGAI SECARA KOMPREHENSIF	97
10.1.	Umum.....	97
10.2.	Metode Penentuan Lebar Sempadan Sungai.....	98
10.3.	Lebar Sempadan Sungai Berdasarkan Hasil-Hasil Penelitian.....	98
10.4.	Penentuan Lebar Sempadan Sungai Menurut Luas Daerah Aliran Sungai	104
10.5.	Penentuan Sempadan Sungai yang Terpengaruh Pasang Surut.....	104
10.6.	Penentuan Tepi Sungai sebagai Titik Acuan Garis Sempadan Sungai	105
10.7.	Penentuan Daerah Sempadan Sungai berdasarkan Kajian Tampang Melintang Sungai.....	105
10.8.	Penentuan Kategori Sungai	112
10.9.	Penentuan Tepi Sungai	113
10.10.	Hasil Kajian Komprehensif Lebar Sempadan Sungai...	113
10.11.	Partisipasi Masyarakat.....	115
10.12.	Simpulan Penetapan Sempadan secara Komprehensif ...	115
BAB 11	PENGELOLAAN SEMPADAN SUNGAI	117
11.1.	Umum.....	117
11.2.	Pemanfaatan Sempadan Sungai	118
11.3.	Kepemilikan Dan Perizinan dalam Pemanfaatan Sempadan Sungai.....	120
11.4.	Pengawasan Pemanfaatan Sempadan Sungai	121
11.5.	Koordinasi dalam Pengelolaan Sempadan Sungai.....	122
11.6.	Sengketa Dalam Pengelolaan Sempadan Sungai	122
11.7.	Sanksi dan Penghargaan dalam Pengelolaan Sempadan Sungai.....	123

11.8. Pengelolaan Sempadan Sungai di Kawasan Khusus.....	123
11.9. Partisipasi dan Sosialisasi Masyarakat	124
BAB 12 PENYUSUNAN PERATURAN DAERAH MENGENAI SEMPADAN SUNGAI	126
12.1. Latar Belakang	126
12.2. Lingkup Raperda Sempadan Sungai	126
12.3. Metode Penyusunan Draf Raperda.....	128
12.4. Metode Penyusunan Tim Penetapan Garis Sempadan Sungai dan Implementasi Penetapan Garis Sempadan Sungai.....	129
DAFTAR PUSTAKA	135
INDEKS	139